

Slovenski običaji.

II. Koleda.

Zvečer pred božičem, pred novim lëtom i pred praznikom svetih treh kraljev je koleda. Cerkevni ali tudi drugi pevci grejo po čelej vesi od hiše do hiše, se pred hišnimi vrati vstavijo i zakoledovajo, to je: zapoje pësem koledniško. Pri Zili grejo koledovat publi, mladenči, v žabnicah dëvojčice do dvanajst lët stare. Pri Zili pojo obično sledečo staro, po vsej Slovenii znano cerkevno pesem:

Je eno dele rojeno, aj rojeno,
(Notri u mestu Bellehem.)

V enej priprostej štalici, aj štalici,
(V enih oslovih jaslicah.)

Spoznal ga je oslič, volec; oslič volec,
(Da je to dete pravi Bog.)

Ki je stvaril zemljo, nebo; zemljo nebo.
(Človeku dal dušo, telo.)

Pastirci na polji pasejo, aj pasejo,
(Angelsko petje poslušajo)

Tu so prišli kralji trije, kralji trije,
(Gašpar, Melhar in Boltažar.)

In so dari mu prinesli, aj prinesli,
(Miro, kadilo, čisto zlato.)

Pa darujejo Jezusu, aj Jezusu,
(Aj le kralju nebeškemu.)

Za rojstvo mi zahvalimo, zahvalimo,
(Rožo devico Marijo.)

Ker je rodila Jezusa, aj Jezusa,
(Zveličarja vsega sveta.)

V temu času božičnemu, božičnemu,
(Aj bodi dete hvaleno.)—

V tej pësmi se druga red ponavlja. Ta pësem se najde tudi v knjigi: Pesmarica cerkevna. U Celovcu 1846 s napëvom.

V Rožju zapoje koledovavci radi slëdëco pësem:

Je nova zapoved unkej šva,
Te den je svet,

Od cesarja Avgusta,
Te den je svet, te den je vesëv,

Te den je vscha veselja živ.

Jožef se spravlja v Bellehem —
Po cesarjevej zapovdi. — —

Jožef šitro ohenj stori —
In štalico lepo pokadi. — —

Jožef se vzhne in mi hre, —
Osliča jezdi, volič za njim hre. — —

Jožef vzeme barihelco —
In hila po frišno vodico. — —

Jožef Marijo na pvaci pusti, —
Herperje išče, za njo skerbi. — —

Marija je rodiva Ježiša —
In ha povoživa v jaselca. — —

Jožef per Mariji obstoji, —
In svoje rjeve ji razodi. — —

So vse hore zvate ble,
So vse vode z vinam takle. — —

Jožef Marijo na osliča posadi, —
Hresta iz mesta se že mrači. — —

Jožef pa šitro pertače, —
Mariji svadko vince pernase. — —

Hresta po anej hmanjci,
Pridata k bornej štalici — —

Jožef štalico šitro odpre, —
Ježiš v jaselcah rojan je. — —

Pastirci štalco vahtajo, —
Anhelci nad štalico pojo. — —

Ova pesem se poje po napěvu 40. u knjigi: Napěvi k pėsma-
rici cerkvenej.

Někada zapojo tudi některe druge pėsni božične. Hlapčiči trije
oblečejo se včasí kakor trije kralji u bėlo srajce, postave si na glavo pa-
pirnato, visoko s zlatim ali srebernim papirjem olěpsano kapo, okolo
srěde se pripno s rudečo opaso; v roki imajo leseno sabljo — jeden
izmed njih nosi zvezdo. Koledovavci iz Goriškega posebno iz Bělca
tudi radi zagodejo slědečo pěsem, která je tudi v Rožju znana:

S angelci zapojem, hvaležno čestim,
Veselj se oznanim, vsem ljudem pověm,
(Da se v Betlehemu Mesija rodi,
Bode tamo rojen en kralj vsih ljudi.)

Tam najdejo Marijo in Jožefa ž njo,
Detece zahvalijo in ga molijo,
(Nad nami se je vsmilil, nebesa odperl,
Milost dodelil, da bō za nas vmerl.)

Angelci nebeški mu slavo pojo,
Pastirci na polji jih poslušajo,
(Hitro in veselo sdaj totej gredo,
K jasticam v Bellehem dari neso.)

Oh grěšnik sem pridi in zgrevaj se ti
Pred kraljem nebeskim, ki v jaslih leži,
(Povzdigni oči in skleni roče,
Pripogni kolene, daruj mu serce.)

Posebno lěpa i stara je pěsem, ktero u Žabnicah děvojčice kole-
dovaje pojo namrěč:

K temu letu novemu
K temu rojstvu božjemu;
K temu letu novemu
K temu rojstvu božjemu
(Marija je rodila Jezusa!)

(Marija splěta krancel zlat)
To ni nobeden krancel zlat
To je le Marija s Jezusam;
(Marija je rodila Jezusa!)

(Marija terga rožmarin)
To ni nobeden rožmarin,
To je le Jezus Marijin sin.
(Marija je rodila Jezusa!)

(Marija terga lěp marijon)
To ni nobeden lěp marjon
To je le Marijin zlati tron.
(Marija je rodila Jezusa!)

(Marija terga lilijo)
To ni nobena lilija,
To je le nebeška zarija.
(Marija je rodila Jezusa!)

(Marija terga nagelne)
To niso nobeni nagelni,
To so le nebeški angeli.
(Marija je rodila Jezusa!)

(Dalje sledi.)

Nekaj od ljudskih šol na Krajskem.

Da dobro osnovane ljudske šole mnogo mnogo pripomorejo k ljudskej
omiki in torej k njih časnemu in večnemu blagru, je že zdavno spozna-
na resnica. Od te resnice prepričani zakonodaji so tudi postavili dali, da
mora slehern otrok od šestega do dvanajstega leta v šolo hoditi, ter so
prelomivcu te postave razne kazni zažugali. Lahko pak se spolnujejo